

Як виховати індивідуальність: рекомендації для батьків та педагогів

Заохочуйте дитину самостійно продукувати думки та ідеї:

- ✓ не нав'язуйте дитині готове ставлення до будь-чого, не просіть повторювати думки, висловлені іншими;
- ✓ схвально сприймайте ідеї дитини, навіть якщо вони здаються вам дивними;
- ✓ поважайте допитливість дитини, намагайтеся завжди відповідати на запитання. При цьому заохочуйте дитину розмірковувати над запитаннями разом, шукати різні (навіть суперечливі) варіанти відповідей;
- ✓ поважайте ставлення дитини до певної проблеми, навіть якщо воно, на вашу думку, є неправильним чи навіть безглуздим.

Підтримуйте схильність дитини самостійно творчо діяти:

- ✓ створіть затишне й безпечне місце для її творчих пошуків, до якого буде змога повертатися, щоб проекспериментувати з фарбами, папером, клаптиками тканини, пластиліном, музичними інструментами тощо;
- ✓ допомагайте дитині, лише якщо вона просить про це або якщо ви впевнені за виглядом дитини, що вона потребує допомоги. Завжди висловлюйте підтримку та виявляйте співчуття до невдач;
- ✓ не глузуйте з образів, створених дитиною — це може викликати образи й подальше небажання самостійно щось виконувати, експериментувати, шукати вихід зі складних ситуацій;
- ✓ давайте дитині можливість побути наодинці, дозволяйте, якщо вона того хоче, вільно займатися своїми справами. Надлишок опіки може пригальмувати самостійну діяльність дитини та прояви творчості. Допомогу дорослих дитина може сприйняти як «порушення кордонів» — у такому разі енергія дитини йтиме на психологічний захист, а не на творчість.

Творіть разом із дитиною:

- ✓ станьте для дитини колегою з творчості, «рядовим» учасником творчого процесу — створюйте образи, обігруйте їх, обговорюйте разом результати;
- ✓ не нав'язуйте дітям «програми» створення образів, манеру зображення тощо, навпаки — намагайтеся зрозуміти логіку уяви дитини;
- ✓ підтримуйте позитивний емоційний тон у себе і в дитини під час творчої роботи, намагайтеся зберегти дружню інтонацію голосу, висловлюйте радість, віру в сили та можливості дитини;

- ✓ обговорюйте з дитиною окремі змістовні моменти її творчих робіт та дій;
- ✓ вчіть дітей знаходити слова підтримки для інших, ставитися до їхніх творчих проявів із теплом та повагою.

Наголошуйте цінність кожного моменту діяльності дитини:

- ✓ приділяйте увагу насамперед організації процесу, а не лише результатам;
- ✓ не «поліпшуйте» творчу роботу дитини;
- ✓ заохочуйте дитину покладатися в процесі пізнання і творчості на інтуїцію та ризик — найвірогідніше, саме це допоможе їй зробити справжні відкриття;
- ✓ не заважайте дитині робити по-своєму, не наполягайте, щоб вона повторювала за зразком.

Плекайте позитивне самовідчуття дитини:

- ✓ вводьте в діяльність дитини вправи на розвиток її психологічної культури — спілкування, самопізнання, саморегуляції. Це допоможе дитині задовольнити базові потреби людини — у відчутті безпеки, любові, поваги до себе. Пам'ятайте: дитина, енергія якої «скута» через незадоволення основних потреб, найменше здатна досягти висот саморозвитку;
- ✓ надавайте дитині якнайбільше можливостей для конструктивної творчості, аби щільніше «закрити» клапани потенціальної деструктивної поведінки — адже дитина, позбавлена позитивного творчого виходу, може спрямувати свою енергію у небажаному напрямі;
- ✓ не застосовуйте до творчих робіт та висловлювань дитини чітку, негнучку систему оцінок, уникайте несхвальних оцінок;
- ✓ ніколи не порівнюйте творчі роботи чи дії дитини та інших. Якщо порівнювати, то лише роботи, виконані дитиною раніше — і зараз, аби підкреслити прогрес, досягнення дитини.

Урізноманітнюйте діяльність дитини:

- ✓ організуйте інтегровані заняття, аби уникнути одноманітності створюваних дитиною образів, інтелектуальної перевтоми та перенапруження;
- ✓ використовуйте завдання, вправи та ігри, сповнені різноманітного змісту, як-от слова, рухи, звуки; зорові, смакові, тактильні відчуття тощо;
- ✓ заохочуйте дітей спонтанно, вільно проявляти творчість під час будь-якої діяльності — пропонуйте виконувати малюнки, створювати словесні та звукові образи, незвичайно використовувати предмети, вигадувати цікаві рухи тощо.

Шановні батьки та педагоги!

Найголовніше — умійте бачити в дитині неповторну індивідуальність з усім розмаїттям якостей і властивостей. Саме на цій основі моделюйте стратегію виховання.